

Vernepleiernes helsefagkompetanse

Vernepleierens kompetanse innen helse, sykdom og legemiddelhåndtering

Spørsmålene FO får handler ofte om hva vernepleiere har lov til og ikke lov til å gjøre, og hvilke restriksjoner eller begrensninger det er for vernepleiere. Vernepleiere har ingen begrensninger i sin autorisasjon eller legemiddelhåndteringskompetanse sammenlignet med sykepleie. De kan i utgangspunktet utføre alle medisinskfaglige prosedyrer som ligger til, eller delegeres fra behandlende lege eller virksomhetsleder, jf. legemiddelhåndteringsforskriftene. MEN dette er tett knyttet sammen med opplæring.

Helsepersonell plikter til å utføre sitt arbeid utfra de kvalifikasjoner, opplæring og den trening en har og hvor oppdatert dette er. I tillegg kommer egenansvaret / meldeplikt med tanke på opplæringsbehov. Deretter har arbeidsgiver et «sørge for ansvar» og plikt til å gi tilstrekkelig opplæring.

Utdyping av innhold i kompetansen

Oftest er det forvirring eller misforståelser som gjør at mange tror det er begrensninger i hva en vernepleier kan gjøre sammenlignet med en sykepleier, både når det gjelder ansvar for tjenester og gjennomføring av prosedyrer.

Viktige punkter:

- Enhver vernepleier og sykepleier kan utføre samme oppgaver knyttet til håndtering/administrering av medikamenter, prosedyrer og behandling, enten det dreier seg om: å ta blodprøver, urinprøver, sutur, insulinbehandling, kateterisering (både kvinner og menn), sårstell, delta i undersøkelser m.m. Kort sagt kan vernepleiere utføre sykepleiefaglige prosedyrer og deltakelse i undersøkelser m.m. Vernepleiere kan ha samme ansvar for pasienter på VAP og infusjonsbehandling (inkl. legge inn veneflon, utregning av dråpehastighet mm for å nevne noe).
- Det samme gjelder for stillinger der det er krav til sykepleiefagligkompetanse, enten det er ansvarsvakter, bakvakter eller lederstillinger.
- Det er forskjell på verne- og sykepleierutdanningene: De bringer ulike perspektiver og kompetanse inn i tjenestene, og er viktige for å sikre forsvarlige tjenester og tverrfaglighet. Likevel har vernepleiere og sykepleiere samme medisinskfagligkompetanse, og samme ansvar for legemiddelhåndtering og prosedyregjennomføring.

Praksis i utdanningen

Praksis skal forberede oss på arbeidshverdag og er en svært viktig del av ferdighetstreningen til både vernepleiere og sykepleiere. Minst like viktig er praksis for å lære oss å overføre og kombinere praktiske og teoretiske ferdigheter. Praksis innenfor alle felt, tema, tiltak eller prosedyrer vi senere vil komme borti er ikke mulig å få i grunnutdanningen. Derfor er melde- og opplæringsplikten viktig. Dette er felles for både vernepleiere og sykepleiere.

Stole på egen kunnskap og fremme egen profesjon

Hvorfor er det slik at vernepleiere oftere selv etterlyser mer opplæring eller selv setter begrensninger for utførelse av somatiske helsetjenester?

Vernepleiere blir i sin terapeutiske praksis trent i å alltid finne gode faglige forsvarlig løsninger i samarbeid med bruker, uten å ha ferdige forslag på prosedyrer ol. Det vi kanskje har mindre av er å tenke annerledes og ha en annen innfallsvinkel til deler av arbeidet i somatiske

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
919 19 916

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

helsetjenester. Det kan være at vernepleiere derfor i mindre grad reflekterer over hva som ligger bak prosedyren, hva og hvorfor vi gjør dette for eksempel hvordan ser anatomien ut, farmakologiske hensyn, pleiefaktorer. Dette er sykepleiere godt trent i. Dette kan være en grunn til at vernepleiere etterlyser mer opplæring og kan være usikre på egen kunnskap og kompetanse.

Ansettelses og stillingskrav

Ansettelses og vurdering av kompetansebehov er først og fremst arbeidsgiver ansvar å vurdere utfra brukernes behov, og lovkrav til tjenestene. Dette skal gjøres i samarbeid med tillitsvalgte som har medvirkningsrett. Ansvarlig kommune, tjeneste, leder har ansvar for å sikre riktig, tilstrekkelig og tverrfaglig kompetanse for å utøve tjenestene de har ansvar for. Det at arbeidsgivere ofte kjenner sykepleierens kompetanse bedre enn vernepleierens kan være en grunn til at sykepleiere ofte foretrekkes i utlysninger.

- Arbeidsgiver har styringsrett i ansettelses, men det er viktig å gjøre de oppmerksomme på at vernepleiere ikke kan utelukkes på bakgrunn av legemiddelkompetanse og andre formelle krav
- Arbeidsgivere har også et ansvar for å unngå profesjonsfaglige konflikter. Tverrfaglig kompetanse er helt nødvendig for å sikre forsvarlige tjenester. Dette bør også gjenspeiles i ulikeforvaltningsnivå og ledelse.

Helse- og omsorgstjenestene trenger flere ansatte med høy faglig kompetanse. Vernepleie gir både helse- og sosialfaglig kompetanse og vernepleiere er autorisert helsepersonell. Vi må derfor jobbe med å fremme den «merkunnskapen» arbeidsgivere får ved å ansette vernepleiere.

Vernepleierutdanningen har sin forankring i en helhetlig integrert kompetanse basert på helsefag, sosialfag, juss, pedagogikk og psykologi.

Dagens stadig mer komplekse utfordringer krever et tverrfaglig sammensatt tilbud. Her er vernepleieres miljøterapeutiske kompetanse viktig, deres kunnskaper om å tilrettelegge omgivelsene på en identitetsbevarende, stimulerende og betryggende måte. Målet med miljøterapeutiske tiltak er å bidra til økt mestring, selvstendighet og livskvalitet og å skape gode øyeblikk for personer med ulike bistandsbehov.

Aktuell informasjon og litteratur

Brosjyre om vernepleieryrket:

- <https://www.fo.no/getfile.php/1313870-1550142797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleierbrosjyre%202017riktig.pdf>

Kompetanseprofiler:

Vernepleiere i demensomsorgen

- <https://www.fo.no/getfile.php/1311777-1548957771/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleier%20i%20demensomsorgen.pdf>

Vernepleiere i psykisk helse, spesialisthelsetjenesten:

- <https://www.fo.no/getfile.php/1311786-1548957797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleiere%20i%20psykisk%20helse%20PDF.pdf>

Forskrift om legemiddelhåndtering:

- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-04-03-320?q=legemiddelhaandtering>

Veileder for tilsyn med legemiddelhåndtering i kommunen:

- https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/internserien/legemiddelhaandtering_hjemmesykepleie_internserien7_2010.pdf

Brev fra Helsedirektoratet til FO med noen gode avklaringer og FOs rundskriv:

- [Klikk her for å laste ned brevet fra Helsedirektoratet til FO.](#)
- FOs rundskriv Nr. R-05/2009 Avklaring vedr vernepleiers ansvar og kompetanse i kommunale omsorgstjenester m.v.: https://www.fo.no/getfile.php/1315943-1554454653/Dokumenter/Din%20profesjon/Vernepleier/R-05_2010%20Avklaring%20vedr%20vernepleiers%20ansvar%20og%20kompetanse%20i%20kommunale%20omsorgstjenester%20m%20v.pdf

Her er noen nyttige lenker til artikler om vernepleiere som jobber på «typiske» arenaer for sykepleiere:

- <https://vernepleier.no/vernepleier/>
- <https://vernepleier.no/2017/11/vernepleieren-i-eldreomsorgen/>
- <https://vernepleier.no/2014/08/vernepleiere-pa-sykehjem/>
- <https://vernepleier.no/2016/05/vernepleier-pa-lokalmedisinsk-senter/>